

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و چهارم، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۱

صص ۹۰-۱۱۲

تأثیر مصرف موادمخدر و روان‌گردان بر سرقت داخل خودرو

(مورد مطالعه: شهر همدان)^۱

عباس عزیزی^۲، علی احتشامی^۳، سعید شریفی رهنمو^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۵

چکیده

زمینه و هدف: پلیس همواره به دنبال راهی بوده تا با شناخت عوامل اجتماعی ارتکاب به سرقت مانند اعتیاد، راهکار هدفمندی جهت مقابله با آن ارائه کند. پژوهش حاضر با هدف شناسایی تأثیر موادمخدر و روان‌گردان بر سرقت داخل خودرو در شهر همدان انجام پذیرفت.

روش: روش پژوهش حاضر تحلیل محتوای کمی و جامعه آماری آن کلیه پرونده‌های سرقت خودرو ثبت شده در پلیس آگاهی استان همدان در طول سال ۱۳۹۹ است که براساس فراوانی محل سرقت کلاسه‌بندی شده‌اند. ۸۰ پرونده مربوط به سرقت داخل خودرو به روش هدفمند نمونه‌گیری و سابقه اعتیاد این افراد به انواع موادمخدر و نیز سابقه سرقت (زمان و تعداد) احصا شده است. داده‌های حاصل به صورت توصیفی و تحلیلی تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: اعتیاد به موادمخدر با سرقت داخل خودرو رابطه مستقیم و معناداری دارد. بدین صورت که ۶۲٫۵ درصد از سارقین، سابقه اعتیاد و نگهداری موادمخدر داشتند و از این بین ۸۱٫۲۵ درصد از آنان معتاد به هروئین هستند که بالاترین تأثیر را در ارتکاب به سرقت داخل خودرو در شهر همدان نسبت به سایر مواد مخدر به خود اختصاص داده است. اعتیاد به چند ماده، تریاک و شیشه به ترتیب در رتبه‌های بعدی عوامل تأثیرگذار قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری: افرادی که اعتیاد به هروئین دارند، از ارتکاب جرایم بسیار مهم مانند کلاهبرداری‌های بزرگ و سرقت‌های باندهی و مسلحانه و... عاجز هستند؛ اما بین اعتیاد و ارتکاب جرم سرقت داخل خودرو، رابطه مستقیمی وجود دارد.

واژگان کلیدی: سرقت داخل خودرو، مصرف موادمخدر، مواد روان‌گردان، شهر همدان.

(۱) این مقاله برگرفته از یک تحقیق مستقل است.

(۲) دانشجوی مقطع دکتری رشته جرم‌یابی دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول). رایانامه:

abbas.azizi405@gmail.com

(۳) استادیار گروه امنیت داخلی دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه: 110ehteshami@gmail.com

(۴) دانشجوی مقطع دکتری رشته مطالعات و برنامه‌ریزی دانشگاه بوعلی سینا همدان. رایانامه:

Rahnamo.70sh@gmail.com

مقدمه

جرم به‌عنوان عملی برخلاف ارزش‌ها، هنجارها و قوانین جامعه، می‌تواند به خاطر عوامل مختلفی رخ دهد که یکی از مهم‌ترین این عوامل مصرف مواد مخدر است. مطالعات زیادی، وجود رابطه بین مصرف مواد و ارتکاب جرم را تأیید می‌کنند. به‌عنوان مثال نورکو^۱ (۱۹۹۸) در یک جمع‌بندی از ۲۵ سال مطالعه انجام شده توسط مرکز تحقیقات مصرف مواد و در یک بررسی دیگر از ۳۰ سال تحقیقات در بالتیمور^۲، بیان می‌کند که جرایم معتادان به مواد مخدر در این دوره زمانی، ۶ برابر بیشتر از غیرمعتادان است. همچنین، وی میزان جرم بالا و نیازمندی اقتصادی را، از ویژگی‌های مهم معتادان در این دوره برشمرد (کالینز^۳، ۲۰۱۴).

تحقیقات انجام گرفته نشان می‌دهد؛ جرایم علیه افراد به شدت تحت تأثیر مصرف مواد مخدر است. بنابراین، وجود یک رابطه قوی بین مصرف مواد با انواع جرایم به‌ویژه سرقت مفروض است و هر چند که مدارکی برای اثبات آن وجود دارد ولی تشخیص اثرات واقعی این متغیرها بر هم سخت است (گیزی و گرکین^۴، ۲۰۱۰). براین اساس معضل سرقت به‌صورت عمده ناشی از مسائل اقتصادی و درگیری با اعتیاد است و هر قدر اعضای جامعه نسبت به آن بی‌تفاوت باشند، میزان آن افزایش می‌یابد (میرساردو، ۱۳۸۹، ۱۱۲). سرقت، میان انحرافات رفتاری و اجتماعی تقریباً از جمله مواردی است که اغلب زمان‌ها و مکان‌ها جرم و عمل نابهنجار بوده و به آن به‌عنوان عمل منفی نگریسته می‌شده است. جرم سرقت از باسابقه‌ترین جرایم بشری است که در جامعه‌های مختلف به شیوه‌های گوناگون دیده می‌شود (اصانلو و همکاران، ۱۳۹۹، ۱۷۴). سرقت، به‌عنوان یکی از جرایم علیه اموال و مالکیت، از آغاز پیدایش مالکیت خصوصی در جوامع گوناگون وجود داشته است. از آنجا که سرقت در مقایسه با برخی از جرایم مانند

1. Nurco
2. Baltimore
3. Caulkins
4. Gizzi and Gerkin

کلاهبرداری و جعل، نیاز به ضریب هوشی چندان بالا و مهارت ویژه ندارد، از سنین کودکی که کودک مفهوم مالکیت، ماهیت و ارزش اشیاء را درک می‌کند، تا سنین پیری قابل ارتکاب است. از طرف دیگر، از این جرم در تمامی ادوار حیات بشری به زشتی و تنفر یاد شده و برای آن مجازات‌های سنگین چه از طرف مردم و جامعه به‌ویژه در جوامع بدوی که قانون مدونی وجود نداشته و چه در جوامع امروزی توسط قانون‌گذار در نظر گرفته شده است (بوسار، ۱۳۷۵، ۳۱). بنابراین سرقت پدیده‌ای است که همزمان برهم زننده امنیت مالی و جانی دیگری می‌باشد؛ به عبارت دیگر، سارق با ارتکاب سرقت سعی می‌کند وضعیت خود را با تجاوز به مال دیگری بهبود بخشد که چنین امری تسهیل‌کننده هرج و مرج در مناسبات و روابط اجتماعی و به دنبال آن تزلزل در بنیان‌های نظم عمومی و تقویت بی‌سامانی اجتماعی را در پی دارد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۸، ۱۷۳). براین اساس سرقت را می‌توان یکی از شدیدترین جرایم تلقی کرد؛ زیرا علاوه بر این که یکی از شایع‌ترین رفتارهای مجرمانه است، نوعی تجاوز به عنف بوده که به احساس امنیت عمومی، آرامش ذهنی و سلامت افراد نیز آسیب می‌رساند. نکته مهمی که تمامی تحقیقات پلیسی و جرم‌شناختی تصریح کرده‌اند، وجود رابطه بین مصرف مواد و ارتکاب انواع اعمال مجرمانه به ویژه ارتباطی بین ترکیب خاصی از انواع مواد و سرقت است که به‌عنوان مثال مصرف کنندگان کراک بیشتر دستبرد را برای کسب درآمد ترجیح می‌دهند، برای این که فوراً به نتیجه می‌رسد. اما مصرف کنندگان هروئین دزدی‌های شبانه را ترجیح می‌دهند، بخاطر اینکه نیازشان کمتر فوری است (رضایی‌راد و همکاران، ۱۳۸۸، ۲۶۴).

یکی از انواع سرقت‌هایی که در کشور وجود دارد، سرقت لوازم داخل خودرو است. وقوع این نوع سرقت‌ها با خرید اموال مسروقه لوازم داخلی خودرو کاملاً در ارتباط است و آن چه که ادامه فعالیت مجرمانه سارقان لوازم خودرو را تضمین می‌کند، خرید اموال مسروقه توسط افراد جامعه است. در واقع سرقت خودرو و قطعات یا

وسایل آن، از مصادیق جرایم علیه اموال و مالکیت افراد است که وقوع آن در اغلب موارد، علاوه بر ایجاد مشکلات مالی و معیشتی برای مالباختگان، می‌تواند منشأ احساس ناامنی باشد. به همین دلیل است که پلیس همواره در برخورد با خریداران و فروشندگان اموال مسروقه شدت به خرج می‌دهد (حیدر نژاد و عامری، ۱۳۹۹، ۱۱۴). در همین زمینه برای تبیین پیوند بین اعتیاد و سرقت سه مدل عمده وجود دارد: ۱) مدل مصرف مواد علت جرم، ۲) مدل جرم علت مصرف مواد و ۳) مدل علت مشترک (علی‌وردی‌نیا، ۱۳۹۲). سرقت داخل خودرو از جمله سرقت‌هایی است که درصد بالایی از آن توسط معتادین صورت می‌گیرد. زیرا فرد معتاد مجبور است مواد مخدر تهیه کند و تهیه مواد نیز هزینه‌بردار است و بدیهی است که هیچ خانواده سالمی حاضر نیست این هزینه را در اختیار فرد معتاد قرار دهد تا وی به خرید مواد مخدر اقدام کرده و به دامنه اعتیاد خود بیفزاید؛ بنابراین اگر فرد معتاد منبع درآمد سالمی نداشته باشد، به افعال بزهکارانه رو می‌آورد تا از این راه هزینه‌های تهیه مواد مخدر را فراهم کند (رئیس پلیس مبارزه با مواد مخدر پایتخت، ۱۳۹۹). نگاهی به میزان سرقت وسایل و محتویات داخل خودرو و آثار ناشی از آن بیانگر توجه به این مقوله است. همچنین سیمای سارقین دستگیر شده در این خصوص نشان دهنده این است که اکثر آنان از اقشار جوان و معتاد به موادمخدر بوده که جهت تهیه مواد مخدر مصرفی خود اقدام به این کار می‌کنند (بولتن آماری معاونت عملیات ف.ا. ا. همدان، ۱۳۹۹). براساس تحقیقات صورت پذیرفته و همچنین نکات مذکور ضرورت دارد ماهیت چنین موضوعی هرچه بیشتر مورد واکاوی و کالبدشکافی قرار گیرد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف شناسایی رابطه اعتیاد و مصرف به هروئین با میزان سرقت داخل خودرو انجام پذیرفت. یا به عبارت بهتر پژوهش حاضر به دنبال پاسخ دادن به این سوال است که اعتیاد به هروئین در معتادان شهر همدان به چه میزان بر سرقت داخل خودرو تأثیر دارد؟

پیشینه و مبانی نظری

در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر یعنی عوامل متعدد سرقت چه در بعد کلان و چه در بعد خرد آن مطالعات قابل توجهی صورت گرفته است که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌شود.

کرمی و همکاران (۱۳۹۸)، در مطالعه خود تحت عنوان تحلیل فضایی تأثیر عوامل جمعیتی بر جرم سرقت نشان دادند؛ متغیرهای نرخ طلاق، اعتیاد به مواد مخدر و مهاجرت به ترتیب بالاترین فراوانی را در سرقت داشته‌اند. کمربگی و درویشی (۱۳۹۸)، در پژوهشی تحت عنوان سارقان خرد، ویژگی‌های فردی و اجتماعی آنها دریافتند که اکثریت مطلق (۹۹٫۲ درصد) سارقین خرد در استان ایلام، مرد؛ از ۶۰٫۸ درصد آنان در سنین ۲۱-۳۰ سال قرار داشته‌اند. ۹۳٫۹ درصد از سارقین خرد دستگیر شده در ایلام بیکار بوده‌اند. بررسی وضعیت سارقین بر اساس نوع وسیله سرقتی نشان می‌دهد که ۲۵ درصد از آنان به جرم سرقت داخل خودرو دستگیر شده‌اند. ۳٫۷ درصد به علت سرقت وسایل ساختمانی نیمه کاره، ۱۲٫۹ درصد به سبب سرقت سیم و کابل برق، ۱۲٫۶ درصد نیز به علت سرقت احشام دستگیر شده‌اند. ۶۶٫۸ درصد از سارقین دستگیر شده، سابقه محکومیت به دلیل ارتکاب جرایم مختلف در دستگاه قضایی را داشته‌اند. ۵۴٫۵ درصد از سارقین خرد معتاد بوده و ۹۹٫۵ درصد از سارقین خرد دستگیر شده از لحاظ جسمانی سالم بوده‌اند. پورغلامی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان تحلیل عوامل اجتماعی و جغرافیایی مؤثر بر پدیده سرقت در شهرستان بندرعباس به این نتیجه دست یافتند که مهم‌ترین علل سرقت به ترتیب عبارتند از: اعتیاد، گروه همسالان، خانواده، فقر و بیکاری، مهاجرت، محله زندگی و تحصیلات. محمدی‌مقدم و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهش خود با عنوان بازشناسی دلایل ارتکاب جرم سرقت از دیدگاه سارقان حرفه‌ای تصریح نمودند؛ از دیدگاه سارقان مورد مطالعه، مفاهیم اعتیاد، فقر، بیکاری، ضعف دین‌داری، از هم پاشیدگی خانواده، ویژگی‌های شخصی و بی‌سوادی و کم‌سوادی به عنوان شرایط ارتکاب به سرقت

تعریف شده‌اند. مهدیان نسب و پارسازاده (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین عوامل اجتماعی با میزان سرقت داخل خودرو در شهر همدان به این نتیجه رسیدند که بین اعتیاد، محل سکونت، ساختار خانواده و ارتباط با هم‌سالان با میزان سرقت داخل خودرو رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. مقاتلی و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر جرم سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر به این نتیجه رسیدند؛ بین میزان فقر و بیکاری در پیشگیری از وقوع سرقت اموال داخل خودرو در بوشهر رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین آموزش و تجربه مأموران گشت انتظامی در کاهش از جرائم سرقت اموال داخل خودرو تأثیر معناداری دارد و در تحلیل کلی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر سرقت در شهرستان بوشهر مشکلات اقتصادی از قبیل فقر و بیکاری، دوستان ناباب، اعتیاد و ضعف نهادهای درگیر در این پدیده می‌باشد. علیوردی‌نیا (۱۳۹۳)، در پژوهشی تحت عنوان رابطه اعتیاد به مواد مخدر و سرقت داخل خودرو نشان داد؛ اعتیاد به مواد مخدر با سرقت داخل خودرو رابطه مستقیم و معنادار دارد.

در خارج ایران نیز لیبورایا^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی که به بررسی عوامل مؤثر بر سرقت شهر پورواکارتا انجام داده بود نتیجه گرفت یکی از مهم‌ترین علل سرقت درگیری سارقین در دام اعتیاد است که عوامل انتظامی و کنترل اجتماعی مانند مطلوب بودن میزان گشت‌های پلیس به اخص با موتور توانسته میزان سرقت را کاهش دهد. لین^۲ (۲۰۲۰) در مطالعه خود تحت عنوان سرقت: انگیزه‌ها و سبک زندگی برای بسیاری از این سارقان پاداش‌های روانی و مادی حاصل از انجام جرم دارای اهمیت بیشتری نسبت به هزینه‌های این کار است همچنین مشخص شد اکثر سارقان خرد معتاد بودند. علاوه بر آن تجارب زندگی این افراد، نقش مؤثری در ارتکاب جرمشان داشته و اینان در محیط‌ها و شرایطی زندگی کرده‌اند اعم از خانواده و گروه دوستانی که سبب شده

1. Leburaya

2. Lynn

ایشان در فرایند مجرم شدن قرار گرفته و به سرقت پردازند. آلی^۱ (۲۰۱۹)، در مطالعه‌ای بر روی ۲۷۰ نفر از سارقان دستگیر شده زندان شهر بوستون، مصرف مواد مخدر و ضعف سیستم‌های نظارتی را به‌عنوان عامل اصلی سرقت برشمرده است. گیزی و گرکین (۲۰۱۰)، به‌دنبال گسترش درک ما از جایگاه‌مواد مخدر شیشه در تحقیقات مواد و جرم رفتارها مجرمانه است. از طریق مطالعه پرونده‌های دادگاه و مصاحبه با ۲۰۰ متخلف زندانی شده در کلورادوی ۶ غربی، این تحقیق به بررسی خصوصیات مصرف‌کنندگان شیشه و شناسایی جایگاه این مصرف‌کنندگان در رابطه مواد و جرم می‌پردازد. این تحقیق رفتارهای مجرمانه مصرف‌کنندگان شیشه را با سایر مصرف‌کنندگان مواد مقایسه می‌کند که نتایج تحقیق نشان می‌دهد؛ زمان خماری و زندانی بودن، مصرف‌کنندگان شیشه بیشتر از سایر مصرف‌کنندگان مواد مخدر است. پرونده‌های مجرمانه نشان می‌دهد که میزان پرونده‌های مجرمانه برای مصرف‌کنندگان مواد مخدر شیشه زیاد است و این مصرف‌کنندگان، در مقایسه با سایر مصرف‌کنندگان مواد، بیشتر مرتکب جرایم اموال می‌گردند. سامرز و همکاران^۲ (۲۰۰۶)، در مصاحبه با ۳۰ نفر مصرف‌کننده شیشه در کالیفرنای جنوبی، به بررسی رابطه بین مصرف شیشه و جرایم خشن پرداختند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که مصرف‌کنندگان شیشه، در مقایسه با مصرف‌کنندگان مواد دیگر، بیشتر مرتکب جرایم خشن می‌شوند. ماکای و مک‌گراگر^۳ (۲۰۰۲)، تحقیقاتی پیرامون تبیین رابطه بین مصرف مواد و جرم در استرالیا انجام داده‌اند که این نتایج تفاوت‌هایی را در رابطه انواع مواد و انواع جرم نشان می‌دهد. بیشتر مجرمان جرایم اموال، آزمایش مواد مخدر آنها مثبت درآمد (۵۵ درصد)، که این اندازه در مقایسه با آزمایش مثبت متهمان جرایم مرتبط با مواد (۳۸ درصد) و جرایم خشن (۳۲ درصد) بیشتر است. بیشتر

1. Allee

2. Sommers and at all

3. Makkai and McGregor

متهمان جرایم مرتبط با مواد، آزمایش کانابیس آنها مثبت در آمد (۷۶ درصد)، که این اندازه در مقایسه با آزمایش مثبت مجرمان جرایم اموال (۵۲ درصد) و جرایم خشن (۴۶ درصد)، بیشتر است. چایکن و همکاران^۱ (۱۹۹۰)، تحقیقاتی را در زمینه‌ی رابطه مواد - جرم خلاصه کردند و به این نتیجه رسیدند که سطوح بالای مصرف مواد با سطوح بالای ارتکاب جرم در ارتباط می‌باشد. آنها مشاهده کرده‌اند که مصرف کنندگان مواد خاصی، با ارتکاب انواع خاصی از جرایم ارتباط دارند. آنها بیان کردند، که رابطه مواد - جرم در این تحقیقات، مربوط به تنوع خرده گروه‌ها (سن، نژاد و جنس) می‌شوند. آنگلین و پروچت^۲ (۱۹۹۸) در مطالعه خود نتیجه‌گیری گرفتند؛ ارتکاب جرایم اموال با وابستگی بیشتر به هرئوئین، کوکائین، کراک، آمفتامین‌ها و ماریجوانا افزایش می‌یابد.

بررسی پیشینه‌های ارائه شده نشان می‌دهد که این تحقیقات یا در پی یافتن عوامل مؤثر بر سرقت هستند یا به اعتیاد به مواد مخدر به عنوان عاملی خاص برای ارتکاب سرقت پرداخته شده است. نقطه اتکای پژوهش حاضر بر بررسی میدانی تأثیر اعتیاد به مواد مخدر و روان‌گردان بر سرقت‌های داخل خودرو است. نوآوری این تحقیق نسبت به پیشینه ارائه شده، توجه به فراوانی سرقت لوازم داخل خودرو و بررسی پرونده‌هایی است که به دلیل سرقت داخل خودرو تشکیل و سپس با توجه به داشتن سابقه مصرف مواد مخدر در این افراد تحلیل‌های لازم انجام شده است.

در رابطه با چهارچوب نظری به کار گرفته شده در تحقیقات داخلی و تحقیقات خارجی، همانگونه که از تحقیقات داخلی بر می‌آید، به نظر می‌رسد در ایران تحقیقی با استفاده از نظریه‌های پیوند اجتماعی، نظریه خودکنترلی و یادگیری اجتماعی (به صورت رقابت نظری) برای تبیین سرقت داخل خودرو انجام نشده است. می‌توان گفت که تحقیقات داخلی کمتر با نگاه و رویکردی جامعه‌شناختی به مسأله سرقت

1. Caulkins

2. Anglin and Perrochet

پرداخته‌اند و بیشتر به بررسی توصیفی سرقت به‌طور عام پرداخته شده است. از طرفی تحقیقات خارجی در چهارچوب نظری خود در بررسی رابطه بین مصرف مواد و جرم، به‌صورت عمده از نظریه‌هایی چون نظریه همنشینی افتراقی، نظریه برجسب‌زنی، نظریه عمومی جرم گاتفردسون و هیرشی، نظریه پیوند اجتماعی هیرشی، نظریه فشار آگنو و نظریه یادگیری اجتماعی/یکرز و نظریه‌های ترکیبی مثل دوره زندگی و نظریه تعاملی استفاده‌شده است. لازم به ذکر است که در این میان، نظریه عمومی جرم سهم قابل توجهی در تحقیقات خارجی مربوط به تبیین مصرف مواد و جرم داشته است. این بررسی مختصر از تحقیقات انتخاب شده نشان می‌دهد که تفاوت‌هایی در طبیعت رابطه بین مصرف مواد مخدر و جرایم وجود دارد. به‌خصوص، تنوع در نتایج با انواع مختلف مواد و انواع مختلف جرایم، متنوع‌تر می‌شود. نتایج این تحقیقات نشان می‌دهند که احتمال وقوع اعمال مجرمانه در افراد مصرف‌کننده مواد، سه تا چهار برابر بیشتر از افرادی می‌باشد که مواد مصرف نمی‌کنند.

با توجه به این که در حال حاضر در کشور ایران ارتکاب جرایم از جمله سرقت‌های داخل روز به روز مورد توجه پلیس است و عوامل مؤثری از جمله اعتیاد و مصرف مواد مخدر در افزایش این پدیده دخیل هستند، لزوم انجام پژوهش‌های به‌خصوص در شهر همدان با داده‌های واقعی کاملاً احساس می‌شود.

مبانی نظری

تبیین رابطه بین مصرف مواد و جرم:

تبیین‌های مربوط به رابطه بین مصرف مواد و جرم زیاد روشن نیست. تنوع رابطه بین این دو متغیر، به ترکیب خاصی از انواع مواد و انواع جرایم بستگی دارد. بنت و هالووی (۲۰۱۷) معتقدند که مواد و جرم ممکن است به طرق مختلفی باهم در ارتباط باشند. لذا مدل‌های علی متنوعی در زمینه ارتباط مواد - جرم وجود دارد، که بدین قرار است: (۱) مدل مصرف مواد علت جرم، (۲) مدل جرم علت مصرف مواد، (۳) مدل رابطه دوطرفه یا دو جانبه، (۴) مدل علت مشترک و (۵) مدل هم‌رویدادی. دو مدل اول (مدل مصرف

مواد علت جرم و مدل جرم علت مصرف مواد) مرسوم‌تر و درست‌تر هستند. رابطه بین این دو (مواد - جرم) ممکن است مستقیم یا غیرمستقیم باشد. رابطه مستقیم به این صورت است که مصرف مواد مستقیماً منجر به وقوع جرم می‌شود یا این که وقوع جرم مستقیماً منجر به مصرف مواد می‌شود. رابطه غیرمستقیم هم به این صورت است که رابطه دو متغیر مصرف مواد و جرم با متغیر مداخله‌ای به هم مرتبط می‌شوند. سومین مدل (مدل رابطه دوطرفه و دو جانبه) که یک مدل پیچیده‌تر است، مبتنی بر این فرض است که مصرف مواد برخی اوقات منجر به جرم و جرم هم برخی اوقات منجر به مصرف مواد می‌شود. این مدل، فرض می‌گیرد که رابطه بین مصرف مواد و جرم، یک رابطه دوسویه است. مصرف مواد و جرم به صورت علی و دوگانه همدیگر را تقویت می‌کنند. رفتارهای غیرقانونی ممکن است منجر به شروع مصرف مواد و مصرف مواد ممکن است منجر به ادامه رفتارهای غیرقانونی شود. چهارمین مدل (مدل علت مشترک) مبنی بر این فرض است که نه مصرف مواد علت جرم، نه جرم علت مصرف مواد می‌باشد در عوض، هر دوی آنها به طور مشترک معلول متغیر سوم هستند. پنجمین مدل (مدل همزمان)، می‌تواند به صورت مدل کاذب توصیف شود. این مدل مدعی است که مصرف مواد و جرم به صورت علی با هم مرتبط نیستند. در عوض، آنها (مصرف مواد و جرم) با سلسله‌ای از متغیرها و رفتارهای مساله‌دار در ارتباط هستند. تحقیقاتی که از تنوع این رابطه حکایت می‌کنند، نشان می‌دهند که این تنوع، به انواع مواد و انواع جرایم بستگی دارد. مبانی نظری و تبیینی این رابطه، هم روی تنوع انواع جرایم و انواع مواد تأکید می‌کند (گاتفردسن و همکاران، ۲۰۰۸).

به‌طور کلی براساس نظریه‌هایی که مسائل و انحرافات اجتماعی مانند سرقت را مورد بررسی قرار می‌دهند، در سه دسته نظریه‌های زیست‌شناختی، نظریه‌های روان‌شناختی و نظریه‌های جامعه‌شناختی قرار می‌گیرند که طبق نظریه‌های زیست‌شناختی، عواملی که افراد را به سمت انحراف از هنجارهای جاافتاده اجتماعی سوق می‌دهد، عواملی زیستی،

ارثی و ژنتیکی هستند. بر این مبنا، برخی افراد از نظر فیزیولوژیک استعدادی دارند که موجب می‌شود در مقایسه با دیگران بیشتر مرتکب انحرافاتمانند سرقت شوند. براساس این نظریه‌ها، احتمال بزهکار شدن در افرادی که عزت نفس پایینی دارند یا بیشتر مضطرب می‌شوند، به منظور آرامش یافتن، اعتماد به نفس پیدا کردن و رهایی از تنش، بیشتر است. اما آن چیزی که در این پژوهش مهم است علاوه بر دیدگاه‌های قبلی تناسب داشتن با کلیت نظریه‌های جامعه‌شناختی است که به نقش جامعه و شرایط اجتماعی و فرهنگی در شکل‌گیری بزهکاری و رفتارهای انحرافی توجه می‌کنند. به عبارت دیگر، ریشه‌های بزهکاری را در شرایط اجتماعی کنشگران قرار می‌دهند. اندیشمندان این گروه معتقدند، جامعه و اجزای آن شامل نقش‌ها، ساختارها و نهادها است که افراد را به سمت کج‌رفتاری سوق می‌دهند. لذا در رابطه با متغیرهای پژوهش نظریه‌های متعددی به بحث و بررسی پرداخته‌اند، اما در پژوهش حاضر هدف آن نظریه‌های بودند که با قدرت تمیز مناسب‌تری در مقایسه با بقیه این مهم را به انجام رسانده باشند که مورد تشریح قرار گرفتند.

روش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی تحلیلی است که با رویکرد کمی اجرا گردید. جامعه آماری آن پرونده‌های کلیه متهمینی است که به جرم سرقت داخل خودرو در سال ۱۳۹۹ در شهر همدان دستگیر شده و پرونده آن‌ها در پلیس آگاهی استان همدان ثبت و تحت رسیدگی قرار گرفته است. با توجه به این که این پرونده‌ها براساس فراوانی محل سرقت کلاسه‌بندی شده‌اند، تعداد ۸۰ پرونده مربوط به سرقت داخل خودرو به روش طبقه‌ای (هدفمند) نمونه‌گیری و بررسی شد و سابقه اعتیاد این افراد به انواع مواد مخدر و نیز سابقه سرقت (زمان و تعداد) احصا گردید. متغیرهای جامعه‌شناختی مربوط به سارقین از جمله سن، نوع اعتیاد، شغل، تحصیلات، تعداد سابقه کیفری، وضعیت تأهل، محل سکونت و سایر متغیرهای جامعه‌شناختی نیز بررسی و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت‌شناختی سارقین داخل خودرو دستگیر شده در شهر همدان در سال ۱۳۹۹

درصد	نوع	
۳.۷۵	بازنشسته	شغل
۱۵	کارگر	
۱۱.۲۵	شغل آزاد	
۷۰	بیکار	
۵	منطقه ۱	محل سکونت
۲۰	منطقه ۲	
۲۶.۲۵	منطقه ۳	
۳۷.۵	منطقه ۴	
۱۱.۵	غیربومی	جنس
۱.۲۵	زن	
۹۸.۷۵	مرد	
۵۵	مجرد	وضعیت تاهل
۳۷.۷۵	متاهل	
۲۱.۲۵	متارکه	
۱۸.۷۵	۱۸ تا ۲۵	سن
۲۶.۲۵	۲۵ تا ۳۲	
۳۲.۵	۳۲ تا ۳۹	
۲۲.۵	۳۹ به بالا	
۲۰	ابتدایی	میزان تحصیلات
۳۳.۷۵	راهنمایی	
۴۶.۲۵	متوسطه و دیپلم	
۲.۵	فوق دیپلم به بالاتر	
۱۲.۵	فاقد سابقه کیفری	تعداد سابقه کیفری
۳۷.۵	۱ تا ۳ سابقه	

درصد	نوع	
۲۱.۲۵	۳ تا ۶ سابقه	
۱۸.۷۵	۶ تا ۹ سابقه	
۱۰	۹ سابقه به بالا	
۷۱.۲۵	سرقت	نوع سابقه کیفری
۶۲.۵	مواد مخدر	
۷.۵	نزاع	
۱.۲۵	جعل و کلاهبرداری	
۶.۲۵	سایر جرایم	
۸۱.۲۵	هروئین	نوع مواد مصرفی
۶.۲۵	شیشه	
۵	تریاک	
۲.۵	سایر مواد مخدر	
۵	عدم اعتیاد مواد مخدر	

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۱، می‌توان گفت از کل نمونه آماری سارقین داخل خودرو در این پژوهش، بیشترین درصد فراوانی شامل مردان (۹۸.۷۵)، بیشترین سارقین از افراد مجرد با (۵۵ درصد) بودند. ۷۰ درصد از سارقین بیکار و فاقد شغل و درآمد مناسب بودند. ۳۷.۵ درصد از سارقین در منطقه ۴ سکونت دارند که از لحاظ وضعیت اقتصادی نسبت به سایر مناطق پایین‌تر می‌باشد. ۴۶ درصد از سارقین دستگیر شده دارای تحصیلات متوسطه می‌باشند. بیشترین درصد سارقین با ۲۶ درصد مربوطه به میانگین سنی ۳۲ تا ۳۹ سال می‌باشد. ۳۷.۵ درصد از سارقین دارای ۳ تا ۳ فقره سابقه کیفری بودند. از سارقین سابقه‌دار دستگیر شده ۷۱.۲۵ درصد سابقه سرقت بودند و ۵.۶۲ درصد از آنان سابقه اعتیاد و نگهداری مواد مخدر داشتند. ۸۱.۲۵ درصد از سارقین اعتیاد به هروئین داشتند بر اساس این نتایج، مشاهده می‌شود که مصرف هروئین با بیشترین نسبت یکی مهم‌ترین عامل در ارتکاب سرقت داخل خودرو می‌باشد و تنها

۴ درصد از سارقین فاقد سابقه مصرف مواد مخدر بودند و دومین عامل در گرایش به سرقت عامل بیکاری می باشد.

جدول ۲ آزمون نسبت مشاهده شده از مورد انتظار بر حسب درصد

(ارتباط مصرف مواد با سرقت داخل خودرو)

نوع مواد	مشاهده شده	مورد انتظار	نسبت مشاهده شده به انتظار
هروئین	۸۱.۲۵	۲۰	۳/۰۶
شیشه	۶.۲۵	۲۰	۰/۶۸
تریاک	۵	۲۰	۰/۷۵
سایر مواد	۲.۵	۲۰	۰/۸۷
عدم مصرف	۵	۲۰	۰/۷۵
کل	۱۰۰	۱۰۰	

در جدول ۲ به منظور بررسی ارتباط مصرف مواد با سرقت داخل خودرو در شهر همدان، نسبت درصد فراوانی مشاهده شده با مورد انتظار از نسبت گزارش شده، آورده شده است. طبق نتایج جدول، ترتیب مجذور کای برازندگی به شرح زیر است: هروئین ۳/۰۶، شیشه ۰/۶۸، تریاک ۰/۷۵، سایر مواد ۰/۸۷ و عدم مصرف ۰/۷۵. براساس این نتایج، مشاهده می شود که هروئین با بیشترین نسبت مشاهده شده بر مورد انتظار، بالاترین تأثیر را در ارتکاب به سرقت داخل خودرو در شهر همدان نسبت به سایر مواد افیونی به خود اختصاص داده است و سپس ترکیباتی از مواد و سایرین، تریاک و شیشه در رتبه های بعدی قرار گرفته و از اهمیت بیشتری برخوردار هستند.

جدول ۳. آزمون خی تأثیر گذاری مصرف مواد بر ارتکاب سرقت داخل خودرو

آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری
۹۶۱/۰۸۱	۱۷	۰/۰۰۱
خی دو		

در جدول ۳ نتایج آزمون مجذور خی برازندگی با مقدار آماره، ۹۶۱/۰۸۱ درجه آزادی ۱۷ و سطح معناداری ۰/۰۰۱ نشان می دهد که مصرف انواع مواد مخدر بر ارتکاب به سرقت داخل خودرو تأثیر گذار بوده است که در این بین مصرف هروئین بیشترین احتمال را بر سرقت محتویات داخل خودرو داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس مطالعات و تحقیقات، رفتارهای بزهکارانه ناشی از اعتیاد، امری اجتناب‌ناپذیر است و اعمال بزهکارانه معتادان و مرتبطان با دیگر جرایم موادمخدر از قبیل قاچاق، حمل، نگهداری و... بسیار زیاد و متنوع است. حتی در کشورهایی که دولت خود موادمخدر را در اختیار معتادان قرار داده است باز هم اعمال بزهکارانه کاهش نیافته است؛ بنابراین رابطه اعتیاد و بزهکاری یک پدیده دائمی و عمومی غیرقابل اجتناب تلقی می‌شود. این رفتار مجرمانه صرفاً جنبه اقتصادی و مادی ندارد و ناشی از ناهنجاری‌های رفتاری است. از این‌رو هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه مصرف هروئین با سرقت داخل خودرو در شهر همدان بوده است. همچنان که گفته شد برای سنجش دقیق‌تر نقش مصرف مواد، علاوه بر سنجش میزان و نوع سرقت داخل خودرو، از نظریات جرم‌شناختی، نظریه‌های یادگیری اجتماعی/یک‌رزی، پیوند اجتماعی هیرشی، نظریه عمومی جرم گاتفردسون و هیرشی و نظریه‌های مربوط به رابطه مصرف مواد و جرم برای تبیین سرقت داخل خودرو استفاده شد. اصلی‌ترین پرسش تحقیق حاضر این بود که آیا بین مصرف مواد و روان‌گردان و سرقت داخل خودرو رابطه وجود دارد؟

از یافته‌های مهم پژوهش حاضر این بود که مصرف انواع موادمخدر بر ارتکاب به سرقت داخل خودرو در سال ۹۹ تأثیرگذار بوده است و مصرف هروئین بیشترین تأثیر را بر ارتکاب به سرقت داشته است. اکثر سارقین مجرد بوده‌اند و درصد بالایی از آنان بیکار بوده و فاقد شغل و درآمد مناسب بودند همچنین از لحاظ محل سکونت نیز در منطقه چهار که از مناطق نابرخوردار شهر همدان می‌باشد سکونت دارند. سهم مردان به عنوان سارق، بیش از زنان بوده که دارای تحصیلات متوسطه می‌باشند. اکثریت سارقین دستگیر شده دارای سابقه سرقت بودند و سابقه اعتیاد و نگهداری مواد مخدر را نیز داشتند که ۸۱.۲۵ درصد از سارقین اعتیاد به هروئین داشتند که بر اساس این نتایج، مشاهده شد که مصرف هروئین با بیشترین نسبت یکی از مهم‌ترین عوامل در ارتکاب سرقت داخل خودرو می‌باشد. نتایج به‌دست آمده از این پژوهش همسو با پژوهش‌های

داخلی و خارجی انجام شده در زمینه ارتباط سومصرف مواد با سرقت به ویژه سرقت داخل خودرو از جمله پژوهش کمربیکگی و درویشی (۱۳۹۸)، میرشکاران و کیانی (۱۳۹۷)، محمدی مقدم و همکاران (۱۳۹۷)، مهدیان نسب و پارسزاده (۱۳۹۴)، مقاتلی و همکاران (۱۳۹۴)، علیوردینا (۱۳۹۳)، گیزی و گرکین (۲۰۱۰)، ماکای و همکاران (۲۰۰۰) و چایکن و همکاران (۱۹۹۰)، است.

براین اساس می توان گفت؛ معضل سرقت عمدتاً ناشی از مسائل اقتصادی و درگیری با اعتیاد است و هر قدر اعضای جامعه نسبت به آن بی تفاوت باشند میزان آن افزایش می یابد. در ایران نیز براساس گزارش ها، یکی از انواع سرقت ها که با مصرف مواد ارتباط قوی دارد سرقت لوازم داخل خودرو است. در همین زمینه برای تبیین پیوند بین اعتیاد و سرقت سه مدل عمده وجود دارد: ۱) مدل مصرف مواد علت جرم، ۲) مدل جرم علت مصرف مواد و ۳) مدل علت مشترک که این پژوهش بر مبنای الگوی رابطه علی بین مصرف مواد و جرم سرقت داخل خودرو تعریف و طراحی شده است. بدین معنا که اعتیاد و مصرف مواد موجب ارتکاب سرقت داخل خودرو می شود. چراکه سرقت داخل خودرو از جمله سرقت هایی است که درصد بالایی از آن توسط معتادین صورت می گیرد. زیرا فرد معتاد مجبور است مواد مخدر تهیه کند و تهیه مواد نیز هزینه بردار است و بدیهی است که هیچ خانواده سالمی حاضر نیست این هزینه را در اختیار فرد معتاد قرار دهد تا وی به خرید مواد مخدر اقدام کرده و به دامنه اعتیاد خود بیفزاید؛ بنابراین اگر فرد معتاد منبع درآمد سالمی نداشته باشد، به افعال بزهکارانه رو می آورد تا از این راه هزینه های تهیه مواد مخدر را فراهم کند. حال علاوه بر این موضوع نظریه عمومی جرم به عنوان یک نظریه اساسی در زمینه خود کنترلی تبیین می کند که مسأله واقعی، مسأله خود کنترلی است. خود کنترلی ضعیف، احتمال بیشتری را برای درگیر شدن فرد در جرم به همراه دارد؛ در حالی که خود کنترلی قوی، احتمال درگیر شدن در جرم را کم می کند که میزان این مورد در افراد مصرف کننده مواد بسیار پایین

است. به عنوان مثال علیوردی‌نیا (۱۳۹۳)، در پژوهشی تحت عنوان رابطه اعتیاد به مواد مخدر و سرقت داخل خودرو نشان داد؛ اعتیاد به مواد مخدر با سرقت داخل خودرو رابطه مستقیم و معنادار دارد. زیرا معتادان در این حالت بیشتر مرتکب جرایم علیه اموال می‌شوند که به صورت خاص و عمدی می‌توان به سرقت‌هایی اغلب در حد ناچیز اشاره کرد که با فروش اموال مسروقه بتوانند پول مورد نیاز مواد خود را برای چند وعده به دست آورند. در واقع این افراد از ارتکاب جرایم بسیار مهم مانند کلاهبرداری‌های بزرگ و سرقت‌های بانندی و مسلحانه و قتل و... عاجز هستند. بنابراین براساس تطبیق نتایج احصائی حاضر با مطالعات و بررسی‌های به عمل آمده می‌توان گفت؛ بین اعتیاد و ارتکاب جرائم به ویژه سرقت داخل خودرو، رابطه مستقیمی وجود دارد. افراد معتاد انگیزه بیشتری برای ارتکاب جرائم دارند و جرائمی مانند سرقت از جمله سرقت‌های خرد و سرقت داخل خودرو در این افراد بیشتر مشاهده می‌شود.

با توجه به نتایج پژوهش و در جهت کنترل و کاهش سرقت محتویات داخل خودرو در شهر همدان، پیشنهادهایی ارائه می‌شود:

- مساله اعتیاد پیوند ناگسستنی با سرقت‌های خرد به خصوص در جامعه شهری دارد، به طوری که اکثریت سارقین خرد به مواد مخدر و روا نگردان معتاد هستند. شاید بتوان گفت کاهش معضل اعتیاد و برخورد علمی و حساب شده با اعتیاد و معتادان می‌تواند در کاستن از نرخ سرقت‌های خرد مؤثر باشد. همچنین شناسایی معتادان و سپردن آنان به مراکز بازپروری می‌تواند از راه‌های مؤثر در این زمینه باشد.
- با توجه با اینکه ۷۰ درصد از سارقین داخل خودرو در شهر همدان از لحاظ وضعیت اشتغال، بیکار بوده‌اند. بیکاری را به تنهایی نمی‌توان عامل سرقت دانست، اما به طور طبیعی می‌توان نقش بیکاری در افزایش سرقت‌های داخل خودرو مؤثر دانست. بر این اساس، ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی در همدان و ساخت کارخانجات بزرگ، رفع موانع تولید و اشتغال و نهادینه کردن فرهنگ کار و

تلاش که در نهایت به کاهش بیکاری می‌انجامد، می‌تواند در کاهش سرقت‌های داخل خودرو مؤثر باشد.

- بر اساس یافته‌های این تحقیق، بیش از ۸۰ درصد سارقین دستگیر شده در شهر همدان سابقه دستگیری و محکومیت کیفری داشته‌اند. با توجه به این یافته باید در جستجوی عوامل بازگشت افراد به ارتکاب جرم برآمد و با برطرف نمودن آن موانع، از گسترش و تکرار ارتکاب جرم و سرقت در جامعه کاست. برطرف کردن نیازهایی که باعث ارتکاب مجدد جرم سرقت شده می‌تواند مؤثر واقع شود.
- با توجه به اینکه اکثریت سارقین دستگیر شده، دارای سابقه دستگیری و همچنین محکومیت کیفری بوده و مجدداً مرتکب جرم شده‌اند. دستگاه قضایی می‌تواند با به کارگیری روش‌های مؤثر از جمله خودداری از اعطای مرخصی، آزادی مشروط و عفو به سارقین سابقه دار، از ارتکاب مجدد سرقت بکاهد.
- با توجه به این که بخش عمده‌ای از سرقت‌های داخل خودرو توسط معتادین به هروئین انجام می‌گیرد طرح‌های جمع‌آوری معتادین توسط پلیس مبارزه با مواد مخدر با همکاری سازمان‌ها و نهادهای دیگر از جمله دستگاه قضایی شهرداری، بهزیستی انجام و معتادین جهت اصلاح و درمان به مراکز ماده ۱۵ و ۱۶ تحویل شوند.
- با توجه به این که اغلب سارقین، وسایل داخل خودروها را در معابر، خیابان‌ها، مقابل مراکز و پارکینگ‌های عمومی به سرقت می‌برند، ایجاد و افزایش تعداد پارکینگ‌های اختصاصی از طریق شهرداری در سطح شهر می‌تواند در این زمینه از وقوع سرقت لوازم و وسایل خودرو پیشگیری نماید.
- رصد و کنترل دقیق و کیفی سارقین پس از آزادی از زندان توسط افسران مجرب و کارآمد پلیس آگاهی و پلیس پیشگیری می‌تواند در پیشگیری از سرقت‌های داخل خودرو بسیار مؤثر باشد.

- از طریق وسایل ارتباط جمعی، به خصوص رادیو، تلویزیون و فضای مجازی آموزش‌های لازم به رانندگان داده شود. تا در زمینه مالکین خودروها باید خودرو خود را به لوازم ایمنی مانند دزدگیر، سوئیچ مخفی، قفل سوئیچی و دیگر وسایل مجهز کنند و هنگام ترک خودرو دقت کنند که درب و شیشه‌ها کاملاً بسته باشند، از پارک خورو در نقاط خلوت و تاریک خودداری کنند، از به جا گذاشتن وسایل و اسناد مهم در خودرو به هنگام ترک آن خودداری کنند.
- اتخاذ تدابیر امنیتی بیشتر توسط نیروی انتظامی در محله‌های جرم‌خیز و اقداماتی به منظور کمک به خانواده‌ها، به خصوص خانواده‌هایی که دارای فرد معتاد هستند. فراهم کردن موقعیت‌ها و بسترهای لازم در جامعه تا زندانیان معتاد پس از آزادی از زندان مورد پذیرش جامعه واقع شوند و شغل‌های آبرومندانه به دست آورند، در غیر این صورت، مجدداً دست به اقدامات بزهکارانه خواهند زد؛ تقویت باورهای دینی در بین افراد آسیب دیده به خصوص معتادان جهت پیشگیری از وقوع جرم؛ معرفی زندانیان معتاد پس از آزادی به مراکز مشاوره جهت کسب آموزش‌های لازم برای مهارت‌های زندگی؛ همچنین با توجه به این که از جمله عوامل مؤثر در ارتکاب جرم، بیکاری و فقر است، باید با برنامه‌ریزی دقیق که نیاز به عزم ملی دارد، نسبت به اشتغال در جامعه و ریشه‌کنی فقر و بیکاری اقدام لازم و بایسته صورت گیرد.
- یکی از مشکلات اصلی افرادی که محتویات داخل خودرو آن‌ها به سرقت رفته، نداشتن آگاهی لازم در زمینه حفاظت از اموال خویش است. پیشنهاد می‌شود نیروی انتظامی گروه‌های هدف سارقین را شناسایی کرده و با استفاده از کارآگاه‌های مجرب خود آموزش‌های لازم را در پیشگیری از سرقت و افزایش ضریب حفاظت از اموال به آنان دهد. همچنین نیروی انتظامی می‌تواند این گونه آموزش‌ها را در ادارات، مساجد، مدارس، مجتمع‌های آپارتمانی و روستائیان و

غیره برای گروه‌های مختلف در دستور کار قرار دهد. این گونه آموزش‌ها می‌توانند به صورت حضوری و یا از طریق شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی، جزوه و بروشور، لوح فشرده نیز به عمل آید. در این زمینه صدا و سیما به کمک نیروی انتظامی این گونه آموزش‌ها را در برنامه‌های خود گنجانده و در ساعات مهم به صورت پیام یا تصویر به مخاطبان ارائه نماید. ارائه این پیام‌ها با زبان محلی و اجرای شیوه‌های عملی که حاوی آخرین شگردهای سارقین باشد، بسیار مفید است.

سپاسگزاری

این تحقیق با همکاری ریاست محترم پلیس آگاهی استان همدان و کارآگاهان اداره مبارزه با سرقت آن پلیس انجام شده است که جا دارد از این همکاری تقدیر و تشکر به عمل آید.

منابع

۱. احمدی، حبیب. (۱۳۸۹). *جامعه‌شناسی انحراف‌ها*، تهران: نشر سمت، چاپ چهارم.
۲. اصانلو، علی؛ بیات، ناصر؛ زیدی‌زاده، غلامرضا. (۱۳۹۹). چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل، *انتظام اجتماعی*، ۱۲ (۲)، ۱۷۳-۱۹۶. http://journals.police.ir/article_94364.html
۳. بوسار، اندرو. (۱۳۷۵). *بزهکاری بین‌المللی*، ترجمه نگار رخشانی، تهران، انتشارات گنج دانش.
۴. پارسازاده، نصراله و مهدیان‌نسب، حاجی محمد (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین عوامل اجتماعی با میزان سرقت داخل خودرو در شهر همدان. *فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی همدان*، ۲ (۵)، ۲۱-۴۳. http://hamedan.jrl.police.ir/article_17235.html
۵. پورغلامی سروندانی، محمدرضا؛ خرم‌رودی اصغر، میرشکاران، یحیی و جواد، کیانی (۱۳۹۷). تحلیل عوامل اجتماعی و جغرافیایی مؤثر بر پدیده سرقت در شهرستان

- بندرعباس، انتظام اجتماعی، ۱۰ (۳)، ۲۵-۱.
http://journals.police.ir/article_105659.html
۶. حیدر نژاد، علیرضا و عامری، محمدعلی. (۱۳۹۹). بررسی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد در شهر مشهد و راهکارهای مبارزه با آن، فصلنامه دانش انتظامی، ۲۲ (۱)، ۱۱۳-۱۴۱.
http://pok.jrl.police.ir/article_93691.html
۷. رضایی‌راد، مجید؛ هندیانی، عبدالله؛ ذاکر استقامتی، محمدرضا. (۱۳۸۸). عوامل مؤثر بر کشف سرقت از منزل در فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، ۴ (۳)، ۳۶۳-۳۸۳.
http://pmsq.jrl.police.ir/article_92262.html
۸. علیوردی‌نیا، اکبر (۱۳۹۳). بررسی رابطه اعتیاد به مواد مخدر و سرقت داخل خودرو، فصلنامه انتظام اجتماعی، ۶ (۱): ۲۷-۵۶.
http://sopra.jrl.police.ir/article_28152.html
۹. کرمی، حمیدرضا؛ پورغلامی، محمدرضا؛ جهانگیرپور، علی. (۱۳۹۸). تحلیل فضایی تأثیر عوامل جمعیتی بر جرم سرقت. فصلنامه علمی پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۱۴ (۵۳)، ۱۷۰-۱۵۳.
http://icra.jrl.police.ir/article_20238.html
۱۰. کمربگی، خلیل و درویشی، فرزاد. (۱۳۹۸). سارقان خرد، ویژگی‌های فردی و اجتماعی آنها مورد مطالعه: استان ایلام، فصلنامه کارگاه، ۱۳ (۴۹): ۶۹-۹۰.
11. http://journals.police.ir/article_93846.html.
۱۲. مقاتلی، نعیم؛ جعفری‌زاده، فتاح؛ احمدی، حسین. (۱۳۹۴). بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر جرم سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی بوشهر، ۶ (۲۱)، ۱۱۰-۱۳۲.
http://journals.police.ir/article_14686.html
13. Allee, V. (2019). *The knowledge evolution, expanding organization*. Boston: Buttler worth-Heinemann.
14. Anglin, M. D. and Perrochet, B. (1998), *Drug Use and Crime: A Historical Review of Research Conducted by the*

- Drug Abuse Research Center, *Substance Use and Misuse*, 33, 1871-1914. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9718183/>
15. Bajaria, H. (2001). Knowledge creation and management: inseparable twins. In: *Total Quality Management* 11 (4): 502-573. <https://doi.org/10.1108/mbe.2001.26705caf.008>.
16. Bennett, T. and Holloway, K. (2005). Disaggregating the Relationship Between Drug Misuse and Crime, *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 38, 102- 121. <https://doi.org/10.1375%2Facri.38.1.102>
17. Bennett, T. and Holloway, K. (2007), *Drug-Crime Connections*, University of Glamorgan: Pontypridd.
18. Caulkins, J. P. (2014). Mandatory minimum drug sentences: Throwing away the key or the taxpayers' money? Santa Monica, CA: *RAND Drug Policy Research Center*.
19. Chaiken, J. M. and Chaiken, M. R. (1990). *Drugs and Predatory Crime*; In M. , Tonry And J. Q. Wilson (Eds), *Drugs and Crime*. London: The University of Chicago Press.
20. Gizzi, M. C. and Gerkin, P. (2010). Methamphetamine Use and Criminal Behavior, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 54, 915–936. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0306624X09351825>
21. Gottfredson, D. C, Brook W. K, Bushway, Sh. D. (2008), Substance Use, Drug Treatment, and Crime: An Examination of Intra-Individual Variation in a Drug Court Population, *Journal of Drug Issues*, 38, 601-631. <https://doi.org/10.1177%2F002204260803800211>
22. Leburaya, I. W. (2021). The Role of Community Police Officer (Bhabinkamtibmas) in Preventing Crime of Motor Vehicle Theft at the Purwakarta City Police. *Advances in Police Science Research Journal*, 4 (12). 42-67. <https://journal.akademikepolisian.com/index.php/apsrj/article/view/468>
23. Makkai, T. and McGregor, K. (2002) Drug Use Monitoring in Australia. *Research and Public Policy Series* 41. Australian Institute of Criminology.

24. Sommers, I, Baskin, D, Sommers, A. (2006), Methamphetamine Use among Young Adults: Health and Social Consequences, *Addictive Behaviors*, 31,1469-1476.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0306460305002625>

